

BETEKENIS EN KANSEN VAN
HET PLAN AMSTERDAM-ZUIDAS

BETEKENIS EN KANSEN VAN HET PLAN AMSTERDAM-ZUIDAS

Verslag Breed Beraad gehouden op 13 juni 2002

H. Moscoviter

INHOUD

VERSLAG	4
AGENDA	9
DEELNEMERS	12
ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING	14
BESTUUR	18

VERSLAG

Inleiding

Op donderdag 13 juni 2002 hield de stichting Forum voor Stedelijke Vernieuwing in Amsterdam, onder voorzitterschap van Felix Rottenberg, een Breed Beraad over het thema 'Betekenis en kansen van het plan Amsterdam-Zuidas'.

De belangrijkste conclusie na het Smal Beraad (08-02-02) over de Zuidas was: in feite is er sprake van een strategische patstelling omdat de ontwikkeling van de Zuidas van grote betekenis voor Nederland is, maar het ontwikkelen van het project 'door Amsterdam wordt gedaan'. Het is niet aangemerkt als Grand Project Hollands en, wat minstens zo zwaar telt, het wordt ook niet als zodanig herkend.

Daarom werd in het Smal Beraad met name aangedrongen om de macro-economische betekenis van het project Zuidas op de verschillende schaalniveaus scherper in beeld te krijgen en het als nationaal project te positioneren en etaleren. Twee inleidingen, van dr R. Dijkmeester en prof. dr L.A. de Klerk, brachten dat naar voren.

Eigen referenties

R. Dijkmeester noemde zichzelf 'een directeur van het gezonde wantrouwen, naast een directeur van het ongebreidelde optimisme en een directeur proces mécanicien.' De Zuidas is geen project, maar een gebiedsontwikkeling, en moet een multifunctioneel deel worden in de achtertuin van de stad. Zowel Schiphol als de binnenstad zijn beide versterkende krachten. Tegelijk zijn in de onmiddellijke omgeving waardevolle (stedelijke) instellingen aanwezig als onder meer de Rietveld Academie, RAI en de Vrije Universiteit met een academisch ziekenhuis. Daarmee zijn ook basisingrediënten aanwezig voor een gemengde stad met een 24-uurs gebruik. Een stuk Amsterdam met eigen referenties, dat complementariteit heeft met de overige delen in de regio Amsterdam en tegelijk de internationale concurrentie kan aangaan.

Per jaar komt over een totale termijn van 30 jaar gemiddeld 3% van de nieuwe Zuidas in ontwikkeling. Niet de snelheid is belangrijk maar de kwaliteit. Het gaat daarbij om G-krachten: grond, geld en geduld. Men kiest het dokmodel, en weet: een weg verleggen in Nederland kost 17 jaar. Het rijk lijkt te willen meegaan in de ontwikkeling.

De gemeente Amsterdam heeft de regie; per deelgebied wordt samenwerking op maat gezocht om snel en wendbaar te blijven. De ambities moeten keer op keer goed worden vastgelegd; nu al kun je laten zien wat het betekent om te kiezen voor het veelal moeilijke en moeizame integraal beheer van de buitenruimte. Dan zal bijvoorbeeld de schaamtevolle omgeving van station en WTC een pilotproject moeten worden.

Breder inbedden

Naar aanleiding van deze inleiding werden opmerkingen gemaakt, waar ook in de latere discussie ettelijke keren op werd ingehaakt. Die gingen met nadruk over het verkeer, de knooppuntpositie van de Zuidas en de onevenwichtig grote aandacht die dit verkeers- en vervoersaspect in de huidige ontwikkeling krijgt.

- Het is, gezien de verdere toename en verdichting van verkeer en vervoersstromen, belangrijk om bepaalde typen verkeer hier weg te halen. Daardoor wordt onder meer voorkomen dat alle vormen straks klem zitten.

- Wie maakt het station? De NS, Amsterdam of Schiphol? Op de Zuidas moet een HSL-station komen na Schiphol. De internationale gebruikers moeten hier in alle opzichten een thuis- en uitvalsbasis hebben. Doortrekken van de HSL is een belangrijke optie.
- Het hele project moet met meer kracht worden ingebed in een brede ruimtelijke economische visie, waardoor ook meer herkenning zal komen. Het ruimtelijk concept zal daarenboven veel helderder moeten zijn. Want, kunnen we de internationale voorsprong in Nederland wat betreft ontwikkelingen in Europa wel vasthouden met alleen een optimaal knooppunt, of moeten we zoeken naar een offensief beleid op andere terreinen? Alleen praten over het knooppunt is te eendimensionaal. Het gaat om het gehele vestigingsklimaat dat van nationaal en internationaal belang moet zijn om te kunnen meetellen.

Netwerkeconomie

L.A. de Klerk ging in op de internationale netwerkeconomie, waarbij hij de vier schalen (Europa/Globus, Randstad, Noordvleugel en Amsterdam) inbracht. De Zuidas zal een schakel in de economische ontwikkeling moeten worden van Londen, Brussel, Ruhrgebied, Frankfurt en Parijs. Hij wees erop dat de dienstverlening een ontwikkeling doormaakt die eerder in de industrialisatie te zien was: met specialisatie, met nieuwe ruimtelijke complexvorming, met een nieuwe hiërarchie en lokaal ingebed in een economische traditie zoals de haute finance in Amsterdam. Wat dat laatste betreft vroeg hij zich af: profiteert de Zuidas wel voldoende van investeringen die op Schiphol, in het centrum van Amsterdam en voor de HSL worden gedaan? Hij ziet daarbij de omgeving van de Zuidas zeer breed: van IJmuiden tot en met Amersfoort. De Zuidas is een nieuw knooppunt in dat regionale stedelijke landschap van punten, vlekken en knopen. De vraag is dan of dit stedelijk lichaam voldoende vermogen biedt om de Zuidas te schragen?

De Klerk noemde de Zuidas een fantastische plek: optimaal bereikbaar, met een belangrijke inrichting en accommodaties, en met aanwezige sociaal-culturele kwaliteiten in de onmiddellijke omgeving. Er zijn 100 miljoen mensen die binnen een uur deze plaats kunnen bereiken.

Als plan biedt de Zuidas een schakel tussen regionale, nationale en internationale economische netwerken; programmatisch is er maar ten dele voeling met het stedelijk netwerk. Consumptief en productief kan deze plek een kosmopolitische complexiteit krijgen. Er is een grote kwaliteit in de inrichting van de regio, van het Kennemerland tot en met het Gooi. De zakelijke dienstverlening in Nederland en groot-Amsterdam bieden voldoende draagkracht voor het plan, gelet op hun groei. In Amsterdam vindt 40% van de banengroei vindt plaats in deze sector.

Kortom, er zijn drie belangrijke voorwaarden voor de ontwikkeling van de Zuidas: eisen moeten worden afgestemd op alle ruimtelijke niveaus; de kosmopolitische en lokale identiteit zullen met elkaar moeten worden verzoend; en de planexploitatie moet goed zijn, ook wat betreft de juiste termijnen.

Voorbeelden

Naar aanleiding van De Klerks exposé kwam een aantal opmerkingen en ideeën:

- Voorbeelden van bijzondere plekken zijn Silicon Valley (wat betreft bedrijfscultuur) en Rockefeller Center (als ruimtelijk voorbeeld). Het gaat dan om het ondernemersklimaat, de

risicobereidheid, het willen maken van nieuwe producten, ofwel over een ondernemerscultuur die uitdaagt en waarbij men zich voelt als een vlo op de nek van een giraf.

- Amsterdam is nog steeds subtop en geen eredivisie wat betreft economie. Het is wel eredivisie qua bereikbaarheid dankzij Schiphol en de toekomstige HS-Lijnen.
- Het maatschappelijk belang kunnen we meten door te kijken naar gezond ondernemersrisico van zowel particulieren als van de overheid. Zet in op stapel-schakelfunctie. Weet wel dat de maakbaarheid (=beïnvloedbaarheid) beperkt is. Het is van belang dat op de Zuidas de frontoffices komen en in Amsterdam en Den Haag de backoffices blijven. En: start hier Harvard Europe.

Ideel en fysiek

Om af te tasten wat voor verwachtingen in de boezem van deze groep zijn opgetast, werden enkele vragen gesteld: waar staan we over 25-30 jaar, hebben we voldoende ambitie, wat is onze strategische positie en waar willen we werkelijk sterk in zijn?

De antwoorden/wensenlijstjes liepen sterk uiteen, ook al omdat een aantal aanwezigen dacht aan algemene zaken, terwijl anderen alleen de Zuidas in hun visie betrokken.

Sommigen zagen de multiculturele, heterogene, kennisgerichte samenleving als opdracht: streef naar 25-30 miljoen mensen, jaag niemand weg, maar haal mensen hierheen; zorg voor gekleurde universiteiten; streef naar een andere economie door menging van culturen, nieuwe instituties die geheel nieuwe activiteiten ontwikkelen; investeer niet in dure vastgoedprojecten maar in topinstituten; maak een transferpunt van kennis en ideeën waar assemblage van gepikte ideeën uit het buitenland een impuls leveren en toegevoegde nieuwe waarde krijgen.

Anderen concentreerden zich vooral op fysiek ruimtegebruik: voorkom versnippering; dit gebied moet effectief ingericht zijn en zo dat alles aanwezig is op loopafstand; los de problemen met vervoerssystemen op; kies niet voor gebouwen maar voor activiteiten; zorg voor plekken waar 24 uur per dag stedelijke energie aanwezig is; het gaat om verdichting van het gebied, verdunning moet worden uitgesloten.

Innovatiestrategie

Over hoe het stedelijk beeld en programmabeeld van de Zuidas zou moeten worden, lagen de meningen in elkaars verlengde. De Zuidas is eigenlijk geen_infrastructureel project, maar een ruimtelijk economisch ontwikkelingsproject met een brede scope van activiteiten. Tot nog toe komt in het project de dominantie van Amsterdam in de Randstad te sterk naar voren. Duidelijker moet worden ingezet op de kosmopolitische facetten van de hele ontwikkeling, op de sleutelpositie (ligging) van het gebied als aanjager kan zijn voor een nationale ontwikkeling. Kies voor termen die al gehanteerd worden zoals 'meerkernige metropool', of gebruik de term 'primus inter pares' om aan te geven dat er geen gat ontstaat tussen Amsterdam en de andere gemeenten (grote steden). Hooi geurt voor paarden immers anders dan voor geliefden. Beschouw en etaleer het project als een onderdeel van de nationale economische ontwikkelingspolitiek.

Het mediapark van Hilversum, Utrecht als distributieregio, de haven van Rotterdam, ze zijn allemaal delen van het draagvlak voor de ontwikkeling van de Zuidas. De Zuidas is de katalysator; hier werkt de innovatiestrategie door voor het hele land. Clustering en

complementariteit zorgen voor de meerwaarde. Koppel onderwijs en cultuur aan de diensteneconomie en kies voor gezichtsbepalende investeringen.

Boegbeeld/landmark

Zeer belangrijk vonden de aanwezigen dat er een ikoon op de Zuidas komt. Dit kan zowel programmatisch als fysiek of beide zijn. Een topopleiding is een programma; een nieuw internationaal congrescentrum, is zowel een gebouw als een programma. Zorg dat dit boegbeeld/landmark internationale impact geeft aan de Zuidas. Een groot congrescentrum kan de relatie Schiphol-Zuidas accentueren. Het is psychologisch een wapen om de internationale waarde van de ontwikkeling te verduidelijken. De identiteit van het plangebied Zuidas moet daarmee ook 'op grotere afstand' van Amsterdam kunnen worden geplaatst.

En vergeet niet dat we die dingen waar we sterk in zijn en die het beeld en de waarde van Amsterdam internationaal mede bepalen, op dit ogenblik niet verslonzen; blijf zorgen voor de culturele infrastructuur in de stad, maak om een specifiek voorbeeld te noemen het Museumplein en omgeving aanzienlijk sterker.

Duidelijker

Tot slot. De aanwezigen vonden dat topfiguren op het gebied van zakenleven, politiek en cultuur aan dit project moeten trekken om het vliegwiel sneller op gang te brengen en om in 'het land' duidelijk te maken om welke nationale belangen het gaat. Rammel harder met de sleutelbos van dit bouwwerk, opdat iedereen nieuwsgierig wordt en in de (nog virtuele) kamers wil kijken.

De verbeelding van projecten, functies en programma's blijft achter, waardoor er onduidelijkheid en mogelijk onbegrip ontstaat. Hoezeer het moeilijk is en blijft de wenselijke kwaliteiten in stedenbouwkundige, functionele en programmatische zin te definiëren, men zal het hele project beter moeten articuleren. Pas dan zal er een magie ontstaan die de plek laat uitstijgen boven het gemiddelde. Die ook dienstbaar is aan de culturele opgave van de stedenbouw.

De Hollandse valkuil van (pseudo)concurrentie tussen instituten en gemeenten is nog steeds aanwezig. Voorkom scheve ogen en vermijdbare aanvaringen. Weet: roeiers tegen de stroom van de rivier mogen niet verwachten dat die plotseling van richting verandert.

Daarbij zal er veel meer met de top van het bedrijfsleven moeten worden gepraat en naar deze meningen moeten worden geluisterd om een gefundeerder idee te krijgen van de door hen gewenste programma's, functies en beelden. Het plannen van ontwikkelingen op de Zuidas mag geen aaneenschakeling van gekopieerde ontwikkelingen elders en een enkele toevalstreffer zijn.

De Zuidas met zijn ruim genomen stedelijke omgeving zal het kloppend hart moeten worden dat verder weg liggende centra van bloed voorziet en gebruik maakt van de daar aanwezige economische, sociale en culturele krachten. Alleen als in de Zuidas zowel voldoende kritische massa is van bedrijven en functies en bewoners, als ook voldoende internationaal spraakmakende programma's en activiteiten biedt, zal dit deel van Nederland van de mondiale subtop promoveren naar de eredisie.

AGENDA

Geannoteerde agenda voor het Breed Beraad over het thema '*Betekenis en kansen van het Plan Amsterdam-Zuidas*', dat op donderdag 13 juni 2002 wordt gehouden ten kantore van Loyens & Loeff, gebouw 'Forum' te Amsterdam

Achtergronden

De regering wil de concurrentiepositie van Nederland in Europa versterken. Al langer wordt de locatie Amsterdam-Zuidas als de beste plek gezien om in Nederland een economische toplocatie te vestigen, die de Europese concurrentie aan kan. De bereikbaarheid van de Zuidas is: naast een van de beste en grootste luchthavens van Europa en opgenomen in de HSL-netwerken naar het zuiden en midden van Europa. Binnen de agglomeratie Amsterdam ligt de Zuidas aan de stedelijke ringweg en binnen een decennium aan een knooppunt van metrolijnen: de ringlijn en de noord-zuidverbinding. Alleen al met deze infrastructuur zijn vele miljarden aan investeringen gemoeid.

Het zou niet van wijsheid getuigen om deze locatievoordelen niet uit te buiten ten bate van de economische positie van ons land. Wil de Zuidas werkelijk een economisch knooppunt van internationale betekenis worden, dan is een hoog kwaliteitsniveau van deze *site* vereist. Dit vereist een kwaliteitsprogramma en bijpassende opzet en inrichting van het gebied. Een toplocatie vereist een topmilieu in termen van vastgoed, bereikbaarheid en de kwaliteit.

Ook de sociaal-economische ligging van de Zuidas is goed. Amsterdam biedt een prettig sociaal klimaat, bijzondere woonmilieu's, een grote traditie in kunst- en cultuur op niveau (Concertgebouw, Opera, Rijksmuseum, Van Goghmuseum), twee universiteiten en een aantal hogescholen. Naast traditioneel stedelijke woonmilieus in Amsterdam en Haarlem liggen kwalitatief hoogwaardige kleinstedelijke, suburbane en landelijke woonmilieus binnen bereik: Het Gooi, Kennemerland, IJsselmeerstadjes, polderdorpen.

In het begin februari gehouden Smal Beraad over de Zuidas kwam naar voren dat de macro ruimtelijk-economisch onderbouwing van het plan tot dusverre minder aandacht kreeg dan de programmatische en stedenbouwkundige aspecten. De vraag is of het plan de eisen beantwoordt van de netwerkeconomie die wordt getekend door mondialisering van delen van de haute finance, insurance & consultancy. Dit deed nadere vragen rijzen, onder meer over de economische en financiële aspecten van het plan. Ligt de nadruk daarin nu op financiële doelen op middellange termijn of doelen van nationale economische politiek op lange termijn (enige decennia). Een ander vraagstuk is of het plan voldoende kwaliteiten en mogelijkheden biedt om de eisen van verschillende ruimtelijke schaalniveaus te verzoenen, bijv. mondiale economie versus de lokale zoektocht naar een eigen identiteit.

Tegen deze achtergrond houdt het Forum voor Stedelijke Vernieuwing op donderdag 13 juni 2002 een zogenaamd Breed Beraad over het thema '*Betekenis en kansen van het Plan Amsterdam-Zuidas*'. Tijdens dit beraad zal de aandacht worden toegespitst op de uiteenlopende voorwaarden en eisen, die zojuist zijn gememoreerd. Hebben programma en ontwerp voldoende potentie om die eisen te beantwoorden? Wat willen ondernemingen die internationaal werken en belangstelling koesteren voor vestiging of er al gevestigd zijn?

Agenda

Globaal ziet de agenda voor dit Breed Beraad er als volgt uit:

Donderdag 13 juni 2002

13.00 uur	Lunch
14.00 uur	Welkom en opening door de heer F. Rottenberg, voorzitter Breed Beraad
14.05 uur	Inleiding door drs R. Dijkmeester (directie Zuidas): doel en opzet van het Plan-Zuidas
14.20 uur	Inleiding door Prof dr L.A. de Klerk (UvA): ruimtelijke bewegingen in de netwerksamenleving
14.35 uur	Discussie: uitdieping van vragen en probleemstellingen
16.30 uur	Pauze
17.00 uur	Discussie: mogelijke antwoorden en conclusies
18.00 uur	Apéritief

DEELNEMERS

Lijst van deelnemers aan het Breed Beraad over het thema 'Betekenis en kansen van het plan Amsterdam-Zuidas', dat op donderdag 13 juni 2002 wordt gehouden bij Loyens & Loeff, gebouw 'Forum', Amsterdam

Drs G. Anderiessen	Algemene Woningbouwvereniging
Mw ir I.M. Bakker	Ministerie van VROM
Drs F.R. Bauer	Ministerie van Financiën
Prof.ir M. van den Berg	Universiteit Utrecht
Ir G.A. Beijer	Boer & Croon
Drs G.J. Cerfontaine	Amsterdam Airport Schiphol
Drs A.Th. van Delden	Ministerie van V&W/Forum
Dr R. Dijkmeester	Projectbureau Amsterdam Zuidas
Mr J.W. Hamming	Loyens & Loeff
Mw ir R. Hogendoorn	ING Vastgoed Ontwikkeling
Ir A.H. Kalt	NS-Vastgoed
Prof.dr L.A. de Klerk	UvA/Forum
Ir W. Korf	Ministerie van Economische Zaken
Mr E.E. van der Laan	Kennedy Van der Laan Advocaten
Ir W.G. Meyer	Rotimex
H. Moscoviter	Moscoviter Hofnar Producties
Mr P.G.A. Noordanus	VROM-raad
Drs D.A. Regenboog	LATEI / Forum
F. Rottenberg	voorzitter Breed Beraad
Drs A. de Ruiter	Ministerie van V&W
Drs D.B. Stadig	Gemeente Amsterdam
Prof.dr P.P. Tordoir	KvK / UvA
Drs X.J. den Uyl	Provincie Noord-Holland
Ir H.S. Yap	Yap Advies & Planning / Forum

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

ENKELE GEGEVENS OVER HET FORUM VOOR STEDELIJKE VERNIEUWING

De stichting Forum voor Stedelijke vernieuwing – opgericht in 1983 – stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het inzicht in de specifieke positie en de sterke en zwakke punten van de stad. In samenhang daarmee wil het Forum de ontwikkeling stimuleren van een stedelijk vernieuwingsbeleid, dat is gericht op de bestrijding van sociale en materiële verpaupering en op een (re)vitalisering van de initiërende en stimulerende functies die de steden op velerlei gebied voor uiteenlopende betrokkenen (kunnen) vervullen. Dit betekent dat het Forum, naast de stedelijke fysieke omgeving, ook de stedelijke economische structuur, het sociaal-culturele klimaat in de steden en de organisatie van het bestuur van de steden tot zijn aandachtsgebied rekent.

Het Forum is opgericht ten behoeve van alle organisaties en personen die bij de stedelijke vernieuwing zijn betrokken. Derhalve behoren niet alleen overheidsorganisaties, politici en ambtenaren, maar ook (vertegenwoordigers van) private organisaties, publicisten, wetenschappers en ‘stedelingen’ tot de doelgroep van het Forum.

In algemene zin probeert het Forum zijn doelstelling te realiseren door te functioneren als platform voor de tot zijn doelgroep behorende organisaties en personen. Het Forum organiseert daartoe allereerst zogenaamde Breed Beraden. Tijdens de Breed Beraden wordt door een per beraad wisselend gezelschap van personen, die betrokken zijn bij de stedelijke vernieuwing, gesproken over ontwikkelingen, problemen en strategieën die van belang zijn voor de revitalisering van de steden.

Thema's Breed Beraden :

- economische revitalisering van de steden
- sociale en culturele revitalisering van de steden
- stedelijke vernieuwing en bestuurlijk-financiële verhoudingen
- stedelijk beheer
- stedelijke vernieuwing en informele economie
- stedelijke vernieuwing en openbare orde en veiligheid
- investeren in de stad
- public-private partnership
- flexibilisering van de geldstromen in de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en de randstad
- stedelijke vernieuwing en stadsvernieuwing in de jaren negentig
- publiek-private samenwerking bij de ontwikkeling van stedelijke vernieuwingsprojecten in middelgrote steden
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- naar een actief, integraal beheer van de na-oorlogse wijken
- stedelijke vernieuwing en het bestuur in grootstedelijke gebieden
- stedelijke vernieuwing en de bestrijding van sociale en materiële verpaupering
- stedelijke vernieuwing in de periode 1990 – 1994
- stedelijke vernieuwing en architectuur
- stedelijke vernieuwing en milieubeheer
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van woningen in de sociale marktsector

- de relatie tussen gemeenten en woningcorporaties op lokaal niveau
- gerichte intensivering van ruimtelijke investeringen: mogelijkheden en beperkingen
- stedelijke vernieuwingsprojecten: hoe verder?
- de communicatie van de stedelijke vernieuwing
- financiële verhouding tussen de centrale overheid en de stedelijke overheden
- de toekomst van de knooppunten
- 'Belstato'
- stedelijke vernieuwing en projectontwikkeling
- stedelijke vernieuwing en de multiculturele stad
- beweeglijke burgers en stedelijke vernieuwing
- Europese eenwording, veranderende verzorgingsstaten en de stedelijke en bestuurlijke inrichting in Nederland
- stedelijke vernieuwing en openbaar vervoer
- het beeld van de VINEX-locaties
- de consequenties van het nieuwe beleid inzake perifere en grootschalige detailhandelsvestigingen voor de binnensteden
- stedelijke vernieuwing en de ontwikkeling van vraag en aanbod op het gebied van de volkshuisvesting
- stedelijke vernieuwing en het nieuwe Grote Stedenbeleid
- de herontwikkeling van vroeg-naoorlogse wijken
- de ontwikkeling van de IJ-oeveren
- stedelijke vernieuwing, vergrijzing en modernisering van de ouderenzorg
- stedelijke vernieuwing en de vernieuwing van het bestuur
- Zuidvleugel van de Randstad
- investeren in de bereikbaarheid van de steden
- herijking Belstato: de stedelijke vernieuwings en beheeropgave in perspectief
- stedelijke vernieuwing en publiek-private samenwerking: voortschrijdende inzichten?
- stedelijke vernieuwing, materiële armoede en sociaal isolement
- stedelijke vernieuwing en Nederland 2030
- stedelijke vernieuwing en de 24-uurs economie
- stad zonder horizon
- investeren in stedelijke gebieden
- aan het werk met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
- TNLI: kansen en bedreigingen voor de vernieuwing van onze steden
- de educatieve stad
- ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing
- sociaal investeren in steden
- de toekomstige ordening in de woonsector
- stedelijke vernieuwing en grondbeleid
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan en Stedelijke Vernieuwing
- stedelijke vernieuwing en ICT
- de stad in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening
- Utrecht West in perspectief
- stedelijke vernieuwing en het MKB
- betekenis en kansen van het plan Amsterdam-Zuidas

Thema's studiedagen en symposia :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- stadsvernieuwingsrapportage
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- de financiering van de volkshuisvesting in de jaren negentig
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- internationalisering en stedelijke cultuur

Publicaties :

- stadsvernieuwing opnieuw bezien
- public-private partnership
- investeren in stedelijke vernieuwing
- volkshuisvesting gewogen
- financiële prikkels voor actieve steden
- de stad in de samenleving: ontbinding en vernieuwing
- opstellenbundel over stedelijke ontwikkelingen
- internationalisering en stedelijke cultuur

De activiteiten van het Forum worden mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van vele bij de stedelijke vernieuwing betrokken partijen (rijk, provincies, steden, bouwondernemingen, projectontwikkelingsmaatschappijen, institutionele beleggers, onderzoeksinstituten etc.).

BESTUUR

DAGELIJKS BESTUUR:

Ir P.O. Vermeulen	Lid Raad van Bestuur Bank Nederlandse Gemeenten	voorzitter
Mw ir I. Frankenmolen	Stedebouwkundig Procesmanager Kraaijvanger . Urbis	secretaris
Ing. J.Th. Blok	Directievoorzitter ERA Bouw	penningmeester
Prof.dr L.A. de Klerk	Hoogleraar Planologie Universiteit van Amsterdam	lid
Drs D.A. Regenboog	Directeur LATEI	lid
Mw drs A.C. van der Veen	Sociaal-geograaf Bureau Middelkoop	lid
Dr H.C. van der Wouden	Wetenschappelijk medewerker Sociaal en Cultureel Planbureau	lid
Drs A.Th. van Delden	Plv. SG Ministerie van Verkeer en Waterstaat	adviseur

ALGEMEEN BESTUUR:

Mw drs E.M. Agricola	KEI
Drs H.H. Apotheker	Gemeente Steenwijk
Prof. drs A.L.L.M. Asselbergs	Rijksdienst voor de Monumentenzorg
J.B. Benraad	Stadswonen Rotterdam
Mw A.M.W. Bodewes	Anke Bodewes Makelaardij
Drs ir C.A.M. de Boo	NS Vastgoed
Prof.dr R.W. Boomkens	Rijksuniversiteit Groningen
Mw mr A.H. Brouwer-Korf	Gemeente Utrecht
Prof.dr W. Derksen	Ministerie van VROM
Mw I. van Ditschuyzen	TV DITS
Ir J.D. Doets	ING Vastgoed
A.Duivesteijn	Tweede Kamer
Mr W.F. Dutilh	ING Groep
Prof. dr G.B.M. Engbersen	Erasmus Universiteit Rotterdam
W. Ety	Andersson Elffers Felix
Drs ing. J. Fokkema	Neprom
Drs P.L.B.A. van Geel	Tweede Kamer
P. van der Gugten	Proper-Stok Groep
Dr M.A. Hajer	UvA
D. Halbesma	Gemeente Almere
A.J. Hilhorst	Gemeente Den Haag
Pieter Hilhorst	De Volkskrant
Mevr. M. Horselenberg-Koomen	Gemeente Doetinchem

Mw prof. ir F.M.J. Houben
Ing. J.A.J.M. van den Hoven
Prof. dr A.M.J. Kreukels
Mr E.E.van der Laan
Mr W.D. van Leeuwen
Prof. dr P.A.H. van Lieshout
G.L. Mak
Ir W.G. Meyer
Dr S.J. Noorda
Mr P.G.A. Noordanus
Ir J.A.P. van Oosten
Drs J.W. Oosterwijk
Mr R.J.J.M. Pans
Ir A.V.M. Pouw
Drs J.H.A.A. Prins
Prof. dr U. Rosenthal
Ir P.S.M. Ruigrok
Mw A.M.J. Rijckenberg
Drs A.J.M. Schakenbos
Prof. dr P. Schnabel
Drs D.B. Stadig
Mevr. ir Ria J. Steenaart
Drs F.H. van der Veen
Mw A. van Vliet-Kuiper
Ir C.J. Vriesman
Ir H.S. Yap
Mr F. de Zeeuw
J.H. Zwart

Mecanoo Architecten Delft/TU Delft
Heijmans
Universiteit Utrecht
Kennedy Van der Laan Advocaten
Aedes Ver.van Woningcorporaties
Ministerie van VWS
NRC-Handelsblad/UvA
Rotimex
Universiteit van Amsterdam
VROM-raad
Koninklijke BAM NBM
Ministerie van Economische Zaken
Ministerie van Verkeer & Waterstaat
Woningbedrijf Amsterdam
Eurowoningen
Rijksuniversiteit Leiden
Amstelland Ontwikkeling
VROM-raad
Twiynstra Gudde
SCP
Gemeente Amsterdam
Interimmanagement & Coaching
Ministerie van VROM
Gemeente Amersfoort
Staatsbosbeheer
Yap Advies & Planning
Bouwfonds Woningbouw
Timpaan Hoofddorp